

Наше Слово

PIK LXV № 1 (3256) ВАРШАВА, 5 СІЧНЯ 2020 РОКУ
ЦІНА – зл. 4,00 zł (VAT = 8%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAIŃSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернет-версія газети www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

Ілюстрація Анни Стиранчак

Дорогі читачі «Нашого слова»!

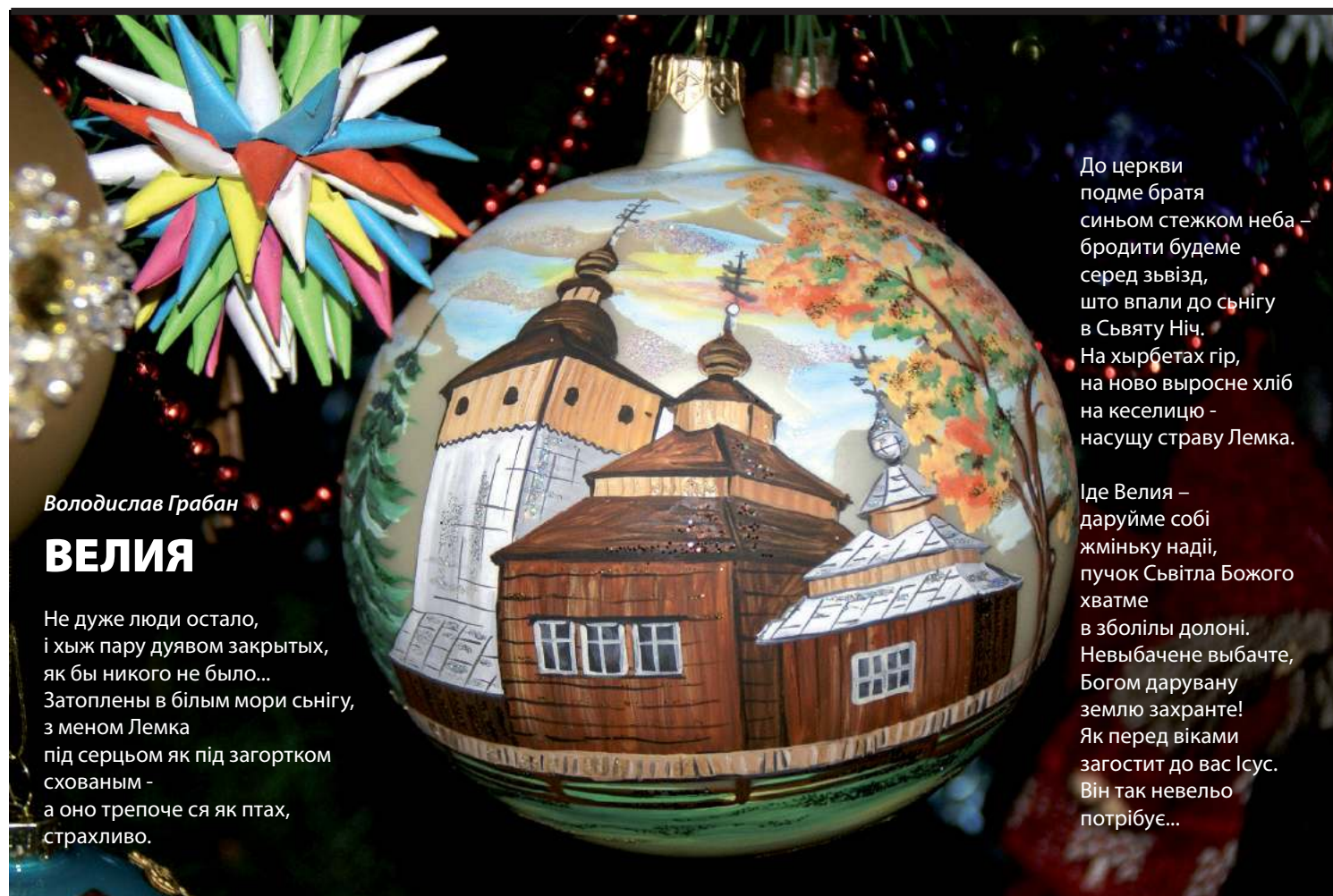
Щиро вітаємо із Новим Роком та Різдвом Христовим!

Нехай 2020 рік принесе у Ваші домівки любов, злагоду, здоров'я та достаток.

Щиро віримо, що спокій та радість запанує у серцях усіх українців: тих, які в Польщі, Україні та в інших країнах.

Нехай різдвяне диво єднає у добрі усіх відкритих душею людей. І віримо, що настане мир у нашої Батьківщині. Христос народився!

Редакція газети «Наше слово»
Об'єднання українців у Польщі

Володислав Грабан

ВЕЛИЯ

Не дуже люди остало,
і хыж пару дуявом закрытых,
як бы никого не было...
Затоплены в білым мори сьнігу,
з меном Лемка
під серцьом як під загортком
схованым -
а оно трепоче ся як птах,
страхливо.

Фото Володислава Грабана

До церкви
подме братя
синьом стежком неба –
бродити будеме
серед зьвізд,
што впали до сьнігу
в Сьвяту Ніч.
На хырбетах гір,
на ново выросне хліб
на кеселицю -
насущу страву Лемка.

Іде Велия –
даруйме собі
жмїньку надії,
пучок Сьвітла Божого
хватме
в зболілы долоні.
Невыбачене выбачте,
Богом дарувану
землю захранте!
Як перед віками
загостит до вас Ісус.
Він так невельо
потрібує...

Різдвяне привітання Світового Конгресу Українців

Від імені Світового Конгресу Українців
хочу щиро привітати всіх українців і
друзів України з нашим спільним велич-
ним святом – Різдвом Христовим!

Завершуючи 2019 р., ми підсумовуємо
нові успіхи СКУ, включно з просуван-
ням величезного економічного по-
тенціалу України під час міжнародних
форумів та конференцій у Європі й
Північній Америці та першого в історії
Українського дня в Берліні, який дав
можливість Проводу СКУ порушити
пов'язані з Україною питання перед
урядовцями, вченими та громадянським
суспільством Німеччини.

Зв'язки між Україною та українською
діаспорою й далі є міцними в спільному
завданні відновити територіальну ціліс-
ність України, зокрема повернути Крим,
припинити російську агресію та забез-
печити звільнення всіх незаконно затри-
маних політичних в'язнів і заручників,
а також у прагненні зміцнити незалеж-
ність та демократію в Україні.

Я переконаний, що разом український
народ подолає кожен виклик, який по-
став перед ним на шляху до повної євро-
пейської і євроатлантичної інтеграції, та
що на українській землі знову буде мир.

Коли ми зберемося в цей святковий час
у родинному колі, згадаймо у своїх мо-
литвах мужніх воїнів, які на передовій
захищають Україну від іноземного агре-
сора, та простягнімо руку допомоги тим,
хто продовжує страждати від наслідків
цієї несправедливої війни.

Я щиро вдячний за вашу посвяту, від-
даність і підтримку СКУ та впевнений,
що разом, незалежно від країни прожи-
вання, – ми будемо й далі розбудовувати
сильну українську націю для багатьох
наступних поколінь.

Від імені Світового Конгресу Українців
та своєї родини, дружини Адріяни і
дітей – Романа, Данила, Лариси і Олени,
бажаю Вам миру, злагоди, веселого Різд-
ва та щасливого і благополучного Ново-
го року.

Христос рождається!
Славимо Його!

Павло Грод
Президент

24 грудня 2019 р.

Дорогі Українці!

Колектив Посольства України в Республіці Польща та я осо-
бисто вітаю Вас з Новим 2020 роком та Різдвом Христовим!

Нехай ці святкові дні наповнять Ваші оселі радістю, теплом
і затишком, а прийдешній новий рік принесе міцне здоров'я,
добробут і благополуччя Вам та Вашим рідним.

Вірю, що спільними зусиллями ми зробимо ще багато до-
бра для України і українського народу, а також для зміцнення
українсько-польської дружби і партнерства!

Тож єднаймося під благословенним світлом різдвяної зір-
ки, плекаймо наші українські різдвяні традиції, а зібравшись
на Святвечір у родинному колі згадаймо в думках і подячних
молитвах наших воїнів-Героїв!

Бажаю миру, злагоди і процвітання!

ХРИСТОС НАРОДИВСЯ! СЛАВІМО ЙОГО!

З повагою і найщирішими побажаннями,

Андрій Дециця,
Посол України в Республіці Польща

Фото Володислава Грабана

Христос народився ! Славимо Його !

*Магія приходу на світ
Божого дитятка
та Різдвяні свята нехай
об'єднають нас
за родинним столом:
українців у Польщі,
Україні та світі.
Будьмо вірні батьківським
традиціям і прищеплюймо їх
нашим дітям і внукам.
У святково-новорічний час
великого щастя і міцного здоров'я
усім бажає*

Союз українок у Польщі.

Різдво 2020

І знов той час, і засніжить ся стерня,
Як щорік прийде до нас, серед великого деревця,
Сядемо при столі, може часом самі,
З тою першою зірочкою, що засіє над нами.
Споминати будемо тих, хто не сяде з нами,
Може нам не одна, зі споминів потече сльоза,
Але радість з Христового народження пробудить нас.
В Україні вже п'ятий раз народиться між вибухами.
Але прийде час, засвітяться гірлянди,
Будьмо разом у той радісний, нічний день,
Глядаймо снів, щоб мир настав,
Обмиймо лице джерельною водою,
Христос посеред нас!
Зрозумійте народи!

Олександр Маслей

**Об'єднання лемків
Бажає Вам спокійного Різдва Христового
Радости, веселости, і у Новому Році ніякої прикрости,
І любові, кохані, любові.**

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

«Миколая всі чекають»

Гданськ. 15 грудня до Початкової школи № 57 у Гданську завітав Святий Миколай. Організатори свята — вчителі та управа місцевого гуртка Об'єднання українців у Польщі — запросили не тільки учнів з міжшкільного пункту навчання, а й дітей з України. Усього прийшли 115 дітей з 24 шкіл та 7 садочків, усі учасники ледве помістились у спортивному залі школи. Після привітального слова генеральний консул України Лев Захарчишин та директорка школи Анна Лістевник зробили «селфі» з публікою — 300 людьми — щоб показати міській владі, наскільки українська громада велика. Вони наголошують, що наразі потрібен більший зал для проведення шкільних заходів та більше приміщення української домівки — для щоденної освітньо-культурної роботи. Учні з міжшкільного пункту виступали на новій гарній сцені, прикрашеній зимовими візерунками. Вони підготували святкову виставу «Миколая всі чекають», у якій показали: нечемних дітей не буває, бо кількість гарних справ завжди перевершує погані. Миколай привітав дітей із святом, влаштував танці та передав подарунки. Програму підготували вчителі: Надія Хариш, Оксана Дубовик, Ганна Текучева і Юрій Забіяка.

Юрій Забіяка

Краків. До маленьких українців Кракова завітав Святий Миколай. У церкві Воздвиження Чесного Хреста діти приготували для нього привітання і концерт: співали українських пісень, грали на скрипці, оповідали про Україну. Пообіцяли добре навчатися і бути працелюбними: «На втіху собі, батькам і державі нашої, адже Україна у нас одна». Нечемних серед малечі не було, тож подарунки отримали всі. А Миколай пообіцяв повернутися за рік і перевірити, чи дотримуються діти своїх обіцянок. **Світлана Лагуз**

Конкурс різдвяних листівок

До 20 лютого можна надсилати роботи на єпархіяльний конкурс образотворчого мистецтва «Христос рождається», у рамках якого учасники виготовлятимуть різдвяні листівки. Взяти участь у конкурсі, який організовує Вроцлавська-Гданська єпархія Української греко-католицької церкви, можуть учні початкових шкіл. Роботи повинні бути виконані самостійно. До розгляду не прийматимуться раніше опубліковані та нагороджені на інших конкурсах твори. Кожну листівку слід підписати, вказавши ім'я та прізвище, вік, клас, адресу, ім'я та прізвище катехіта, парафію. Формат праць — довільний (малюнок, вишивка, аплікація). Переможці конкурсу отримають нагороди від організаторів. Роботи слід надсилати до 20 лютого 2020 року за адресою: Ks. Stefan Prychożdenko, Szkoła Podstawowa nr 5, ul. Młyńska 11, 77-100 Bytów.

Більше про правила конкурсу читайте на сайті cerkiew.net.pl.

У Польщі засудили відкриття залізничного сполучення між Росією та окупованим Кримом

24 грудня Міністерство закордонних справ Польщі оприлюднило заяву, у якій зазначає, що «відкриття

нелегального залізничного сполучення з Росії до незаконно окупованого Криму є наступним порушенням територіальної цілісності та суверенітету України».

Польські дипломати наголошують, що своїми діями Москва підтверджує: санкції проти неї були призначені слушно, цю політику треба продовжувати.

Раніше дії Кремля засудили у Європейському Союзі: «Відкриття залізничного мосту через Керченську протоку, що з'єднує Росію з Кримом, окупованим від 2014 року, — це чергове порушення суверенітету і територіальної цілісності України. Європейський Союз не визнає незаконну окупацію Кримського півострова Росією».

23 грудня президент РФ Володимир Путін прибув до окупованого Криму на відкриття залізничного руху через Керченську протоку.

Різдвяно-новорічний концерт у Гурові-Ілавському

18 грудня у залі Комплексу шкіл з українською мовою навчання у Гурові-Ілавському відбувся різдвяно-новорічний концерт, який зі своїми вчителями підготували учні музичних шкіл Лідзбарка-Вармінського та Гурова-Ілавського — разом виступили молодіжний оркестр та хор.

До програми концерту увійшли колядки й інші різдвяні пісні — українські, польські та іноземні. Такий захід відбувся уже в'яте. Він стає традиційним святом, який кожного грудня об'єднує місцеву громаду.

Публіку привітали директорка школи Марія-Ольга Сич та диригент оркестру Орест Ортинський. Слід додати, що у вересні 2013 року в Гурові-Ілавському була заснована музична школа I ступеня, яка базується у приміщеннях Комплексу шкіл з українською мовою навчання.

Делегація з Львівщини зустрілася з українською громадою у Перемишлі

18 грудня учасники делегації з Львівської області — керівниця апарату обласної державної адміністрації Маріанна Вільшинська, голова Об'єднання товариств депортованих українців «Закерзоння» Володимир Серед та очільниця Львівського регіонального суспільно-культурного товариства «Надсяння» Софія Риботицька — провели робочі зустрічі з українською громадою Перемишля. Про це інформує сайт cerkiew.org.pl.

Зокрема, вони зустрілися з директором Комплексу загальноосвітніх шкіл № 2 ім. Маркіяна Шашкевича в Перемишлі — Петром Піпкою та передали йому художню літературу і настільну гру «Мандрівка Львівщиною».

Опісля з о. митратом Богданом Степаном та канцлером Перемисько-Варшавської єпархії о. Миколаю Костецьким делегати обговорили стан церкви Святого Дмитра у селі Явірник-Руський. На міському цвинтарі вони помолилися та вшанували пам'ять громадських та церковних діячів. Також у Перемишлі відбулася зустріч з почесним консулом України Олександром Бачиком та його дружиною Данутою.

За результатами поїздки гості напрацювали спільні плани заходів на 2020 рік. Вони стосуються, зокрема, участі учнів «шашкевички» у проєктах львівських молодіжних організацій.

Вісті з Гданська

13 грудня гданська молодь влаштувала у домівці традиційний День Андрія — товариську зустріч при святковому столі. А вже 14 грудня пройшов молодіжний «Перед-Святвечір». «Прекрасна атмосфера, українські колядки та смачне чагування. Ми щиро дякуємо організаторам свята та всім, хто до нас приєднався», — підсумувала пані Оксана, яка недавно долучилася до української спільноти. **Юрій Забіяка**

Кошти на візок для пана Андрія

У середині листопада ми повідомляли, що Андрій Надяк з Видмін потребує фінансової допомоги. На сайті zrzutka.pl проводився збір коштів на купівлю електричного візка для українця. Упродовж місяця вдалося накопичити необхідну суму і придбати візок.

Андрій Надяк — пенсіонер, що має інвалідність I групи. Він мешкає у Видмінах. Пенсії пана Андрія ледве вистачає на прожиток; чоловік багато років хворіє на остеоартроз і не може самостійно ходити, тож новий візок допоможе йому пересуватись.

«Пікардійська Терція» у Вроцлаві

8 грудня у греко-католицькому соборі Воздвиження Чесного Хреста у Вроцлаві виступив гурт «Пікардійська Терція». Прозвучало багато творів із музичного портфоліо львів'ян, зокрема — усі можливі варіації колядок. Пісні «Добрий вечір тобі, пане господарю», підспівували слухачі концерту. На концерті лунали твори не лише українською, а й «Пікардійська Терція» у своєму творчому доробку має пісні дванадцятьма мовами. Після концерту учасники гурту привітали публіку зі святами.

«День ділення» у Старгарді

8 грудня у храмі в Старгарді відбувся захід під назвою «День ділення». Містяни та команда працівників Центру молодіжної культури організували у греко-католицькій парафії збір теплого одягу та харчів на потреби сімей з України та сезонних працівників. Деякі речі, наприклад куртки, повісили на вішаках перед церквою, щоби їх міг взяти кожен, хто має таку потребу.

Нове авіасполучення Познань-Львів

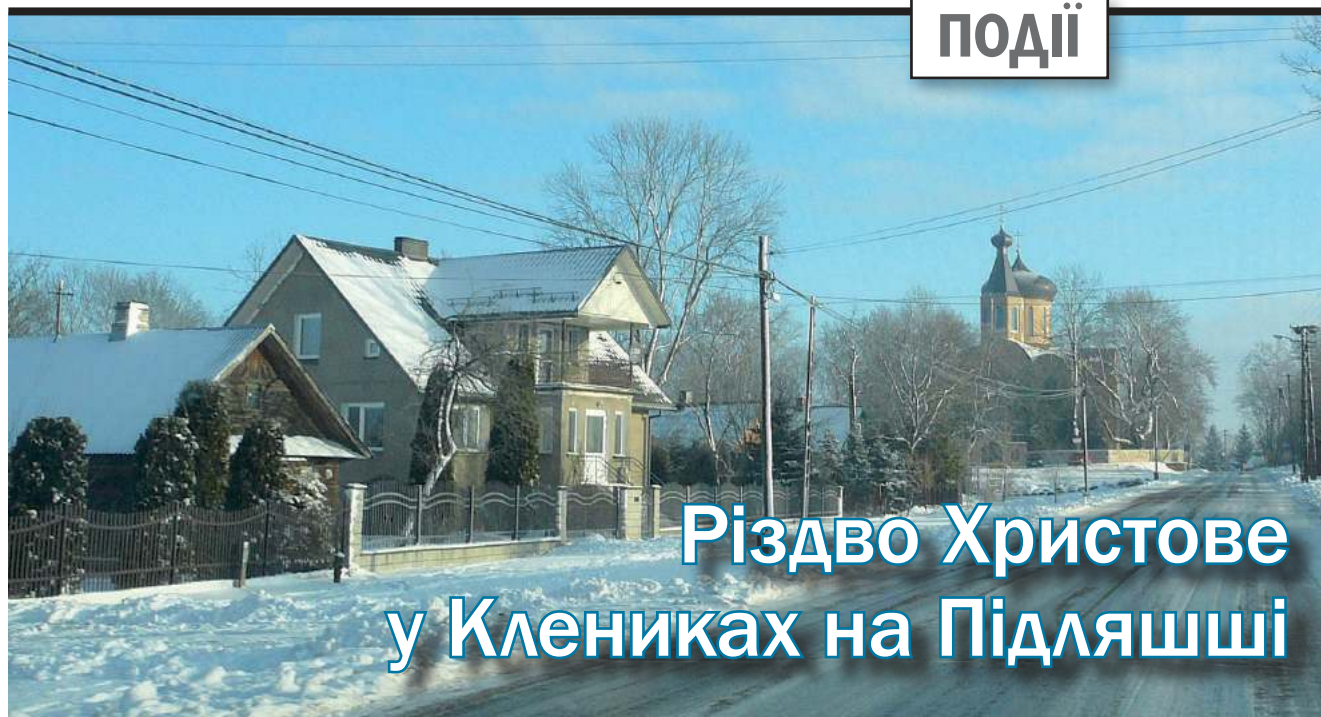
Ірландський лоукостер Ryanair з 1 квітня 2020 року почне виконувати регулярні рейси на новому напрямку — з Познані до Львова. Про це повідомляє портал lowcost.ua.

Квитки вже з'явилися в системі бронювання авіакомпанії за ціною від 22 євро в один бік. На розпродажах такі перельоти коштують навіть дешевше — Ryanair може продавати квитки по 5 євро. Рейси виконуватимуться двічі на тиждень — щосереда (ввечері) та шонеділі (зранку).

Раніше Ryanair інформував, що улітку 2020 року відкриє нові рейси між Познанню, Вроцлавом, Катовицями у Польщі та Одесою, Харковом і Києвом в Україні.

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**
Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

ПОДІЇ

Різдво Христове
у Кленіках на Підляшші

Різдво Христове – магічне та повне звичаїв свято. На Підляшші досі функціонує багато з них, хоча разом із розвитком цивілізації, а також мовною і культурною полонізацією, те, що було основою місцевої ідентичності – народна традиція – поступово зникає. Пропонуємо Вашій увазі розповідь про те, як колись святкували Різдво Христове в одному з підляських сіл – Кленіках у Гайнівському повіті. Кленіцька обрядовість, хоч і вписується в загальноукраїнську, має свої особливості, які показують локальний підляський колорит Святвечора та Різдва Христового.

Про Кленіки

Кленіки (польською Klejnik, говіркою – Кленікі) – це доволі велике село у гміні Чижі, що має окрему православну парафію Вознесіння Господнього. Тут стоїть мурована Вознесенська церква, побудована у 1984 році після того, як попередня згоріла, та каплиця Святого Миколая Чудотворця. На місцевому кладовищі розташована ще одна церковка – Преображення Господнього. На увагу заслуговують давні пам'ятки – рідкісний тип стовпової каплички та цікаві кам'яні хрести з кованими хрестиками зверху.

Говорять жителі Кленіків українською говіркою, хоча їхня свідомість – радше етнічна («ми руські, не поляки», «говоримо по-своєму»), аніж національна. Однак мало хто з місцевих знає, що вже на початку ХХ століття саме в їхньому селі почало зароджуватися українське національне життя, проявом якого стала діяльність театру, що у 1909 році ставив п'єсу Івана Карпенка-Карого «Розумний і дурень».

Кленіки – село, цікаве для істориків, дослідників фольклору та антропонаміки. Тут збереглося багато форм старих, дуже рідкісних імен (Орехвій, Овлас, Овсеній, Полевко, Фалей, Єзофат), а також оригінальні народні звичаї. Нещодавно вийшла друком книжка про це село, яку написав уродженець Кленіків Іван Лобузинський – «Кленіки – історія села та парафії» («Klejnik – dzieje wsi i parafii»).

Кленіцьке Різдво Христове

Приготування до Різдва починається в Кленіках, як і скрізь на Підляшші, після свята Введення в храм Пресвятої Діви Марії. З цього дня і в домівках, і в церкві вже лунають колядки.

Введення в народній традиції Підляшшя нерозлучно пов'язане з Різдром. У Кленіках називають це Першою колядою. Друга коляда – це Святвечір, а Водяна коляда – пісна вечір напередодні свята Водохреща.

Ще кілька десяти років тому перед Різдром Христовим у селі прикрашали хати павуками¹ і квітами: «З паперу робили, розтягали і вішали паукі, вінкі робили вельмі гожи на образи з бібули», – згадує 95-літня Ксеня Григорук, жителька хутору Ліщини коло Кленіків.

Звичайно, заздалегідь готували святкову їжу – «кололі свіне» та робили різні пісні страви на Святий Вечір, тобто Коляду. Що колись їли під час врочистої вечері, згадує 87-річна Віра Федорук, справжня знавчиня колишніх звичаїв: «На Коляду то кісієль овсяни варили, галкі з маком пеклі, мак вертієлі, мак своуй бив, не купляли, а машинкі не било, то у вертесі. Така вертешка біла і качалок, і вже намочат мак, вуон м'ягкі, і вертят його, і вуон зробіться як молоко бієлі. І вліют вже води перевараної і галок до його напекут із тієста».

Старіші жителі села підкреслюють, що колись на Коляду не готували 12 страв. По-різному було і з кутю. Одні кажуть, що «робілі кутю, присолоджували», інші згадують, що це не була популярна святкова страва. У місцевій говірці «кутью» називали просто кашу, зварену з ячмінного зерна, яку використовували передусім в похоронних і поминальних обрядах. Пані Віра

Федорук пояснює це так: «Я чую так о говорат, што кутю колись варили солодку. Оно в нас то не било кутіє солодкої. У нас кутя біла в помінальну суботу. На Коляду в нас не било кутіє, оно борщу наварат із бетками, грибами і пампушкву напекут, капуста нажарат і з капустою такі пірожекву напекут. Все мусілі бити груши насущани, і то мнуого насущат. А з їх такі добри компот бив».

Варто сказати, що компот із сушених груш місцеві називають «шуолок». Натомість в них немає назви для популярного на Святвечір оселедця – усе тому, що він з'явився на підляських столах доволі пізно, завдяки євреям, які у міжвоєнні роки їздили від села до села та продавали ці «слідзі».

Хоча зараз люди в Кленіках готуються до свят по-іншому, Різдво Христове все ж залишається дуже веселим часом, на яке приїжджають діти й онуки, часто вже з віддалених куточків країни. На святковій вечері в кленіцьких сім'ях досі не може не бути борщу з грибами, «шуолку» та інших пісних місцевих страв.

Зі Святим Вечором був нерозривно пов'язаний звичай вносити до хати в'язку жита, яку в багатьох підляських селах називали, як і сам вечір, колядою, коледою, а в Кленіках – дієдом або дієдомом. На початку вечері господар за традицією приносив дієдка до хати та ставив на покуті (куток в селянській хаті, що знаходиться по діагоналі від печі – там сходяться дві лави – *ред*): «Той дієдко тонкі бив, не такій снуоп, – пояснює пані Віра. – Казалі коляда, дієдко – дієдка в куток поставілі, о то вже буде Коляда».

Дієдко як символ багатства і врожаю відомий у загальноукраїнській традиції під назвою дідуха. У Кленіках він мав свою обрядову роль під час свята Водохреща: «На Крещеніє, як придут із церкви, то

його возьмут і одриєжут колускі, і зроб'ят пендзліка. Води вліют свящоної і ідут с'ятят до клуні, до хлівуов. А туою солому то подієлят і пообвезуют груши у садкові, яблїніє», – говорить пані Віра.

Обов'язковим елементом Святвечора у Кленіках було сіно. «Клалі сіно на століє, і вже тоє сіно прикривали, а потом збірали і тримали, вже там колі неслі, як корова телїтьєся чи што», – згадує пані Ксеня.

У сім'ї пані Віри сіно давали всій скотині: «Упорану тато придут із церкви, тоє сіно возьмут і занесут коровам, овечкам, всьому по жмені дадут, коб з'їєлі».

Трохи сіна залишали тваринам також на Водохреща.

Вночі перед Різдром Христовим підляшани ідуть до церкви на «всюноучню». Пані Віра згадує, як це було ще кілька десяти років тому: «Хто оно дав ради, то їєхалі на Коляду до церкви. У нас біла веліка церков, то повна церков, мнуого, вельмі мнуого било людї». Варто зауважити, що раніше всеношні тривали цілу ніч – від півночі й навіть до сьомої ранку.

З першим днем Різдва Христового, як кажуть у Кленіках – Руздва, пов'язаний звичай колядування. Навіть зараз у селі можна зустріти групи колядників з традиційними підляськими зірками. Хоча співають вони вже дещо по-іншому, цей звичай надалі живий – його охоче продовжують молоді покоління.

А як було раніше, розповідає пані Віра: «Коліє коледнікі ходілі по-пуд окнами, до хати не заходілі, бо кажут холоду напустят, а дров не било паліті, то все пуд окнами прималі коледнікуов».

Підходячи під вікно, колядники запитували господарів:

*Ми пришілї Христа славіті
Ваш двор веселіті
Можна співаті чи ніє?*

Бувало, що бідніші селяни їх не приймали. Тоді можна було почути таке:

*В сієтуй хаті
Нема чого даті.
Сучка вертітьєся,
Сраті садовітьєся.*

Із зірок колядували лише кленіцькі хлопці, дівчата співали без неї. Популярними були колядки з дещо русифікованою вимовою, хоча ще кілька десяти років тому люди виконували й народні дохристиянські твори, які, як правило, співали місцевою говіркою.

«Співалі «Рожджество Христово» і «Дева днесь», «Нова рада стала», «Новая радость свету се з'явила» і «Бог предвечний народівсья». «Я умом ходіла» то довга пісня, але то не дієті співалі, – розповідає пані Віра. – Як дітя вродітьєся в кого перше ще, то співалі «По призьбі, призьбі, призьбі золотєнькуй». І як хто ожєнітьєся, то співалі „Весна красна в саду калїна”.

Зараз пам'ять про народні колядки, які виконувалися у Кленіках, занепадає. Їх не вдалося записати навіть від співачок, народжених у 1940-х роках. Шкода, адже це – дуже цінний пласт місцевого фольклору.

Можна скажитися на те, що колишня різдвяна обрядовість, яка формувалася на основі землеробського побуту, у своїй традиційній формі приречена на занепад. Зникає звичай приносити до хати дієдка, бо меншає хліборобів, які сіють жито та мають з чого того дієдка зробити. Пропадають або втрачають своє обрядове значення й інші елементи різдвяної обрядовості – це пов'язано з деградацією традиційної культури загалом та зі знелюдненням села. Лише сіно, яке стало доступним у супермаркетах різдвяним елементом масової культури, і далі з'являється на Святвечорі.

Варто однак звернути увагу й на позитивні тенденції. На Різдво Христове село оживає, а міські, польськомовні вже, внуки повертаються до своїх дідухів і бабусь, беруть зірки і йдуть колядувати. Добре й те, що вони охоче вибирають українські колядки – раніше тут переважали русифіковані варіанти різдвяних пісень («Небо і земля нинє торжествуют»), а зараз місцеві колядники співають українською, змінюючи часом літературні форми на говіркові. Це дає надію, що певні елементи місцевої культурної винятковості все-таки збережуться, причому не лише в селі, а й у містах, куди виїхали колишні жителі Кленіків. ■

Людмила ЛАБОВИЧ
Фото авторки статті

бетка – будь-який гриб, окрім боровика

гожи – гарний

гриб – боровик

мнуого – багато

оно – лише

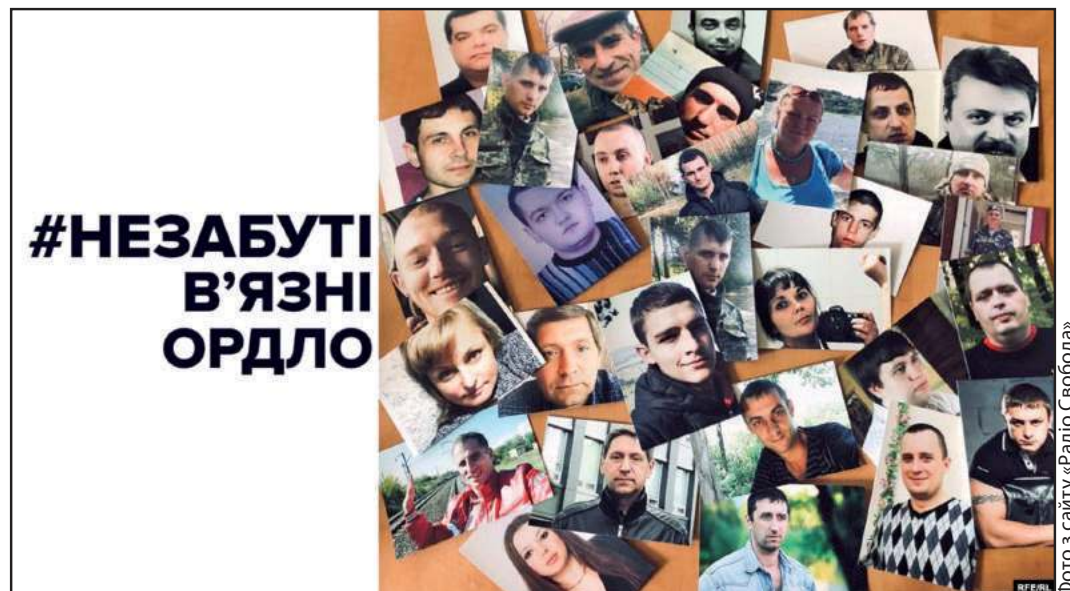
упорану – зранку

павук – традиційна прикраса на різдвяні та новорічні свята, виготовлена з соломи.

УКРАЇНА

Напиши листа в'язням Кремля

Українські активісти закликають писати листи підтримки ув'язненим українцям в Росії, окупованому Криму та на Донбасі. У час зимових свят стартував традиційний марафон листів, повідомляють на фейсбук-сторінці Save Oleg Sentsov.

Позаяк Олег Сенцов, найбільш відомий бранець Кремля, вже звільнений, фейсбук-сторінка змінить назву, але активісти продовжать займатися інформаційною підтримкою та боротьбою за порятунок усіх полонених. Сам Олег Сенцов та інші звільнені політв'язні також привертають увагу до цього питання, аби воно не зникало з центру уваги як в Україні, так і за кордоном. Вони дають інтерв'ю, беруть участь в публічних заходах та зустрічах на найвищому рівні.

Отримувати листи з волі — це велика розрада, якої потребують ув'язнені, — про це кажуть вони самі та їхні родичі. Це морально їх підтримує, дає потрібні нові враження, допомагає вірити в те, що їх не покинули, чекають і врешті звільнять.

Після зустрічі президентів України та Росії в «нормандському форматі» на початку грудня було домовлено про наступний обмін полоненими до кінця 2019 року, але наразі в полоні перебуває більше 300 українських громадян.

Серед них донецький журналіст Станіслав Асеев, який писав для проекту «Радіо Донбас. Реалії», викладач філософії та автор колонки для «Радіо Свобода» Олег Галазюк, громадянські журналісти Наріман Мемедінов і Ремзі Бекіров, правозахисник Емір-Усеїн Куку, координатор «Кримської солідарності» Сервер Мустафеев, школярі Денис Хмеленко та Ярослав Миронов, пенсіонер Віталій Атаманчук, підприємці Валерій Матюшенко, Олена Сорокіна, Роман Сагайдак, авіатор-любитель Валентин Вигівський. А також український військовий Сергій Іванчук, військовополонений Богдан Пантюшенко, якого взяли у полон під час боїв біля Донецького аеропорту в 2015 році, військові Сергій Глондар і Олександр Корінков, які потрапили у засідку після подій у Дебальцеве, військові Кім Дуванов, Роман Онищук та багато інших.

Для того, щоби листи політв'язням, які перебувають в Росії або окупованому Криму, дісталися адресатів, вони мусять пройти російську тюремну цензуру. Тому листи треба писати російською мовою, текст має бути політично нейтральним, можна писати вірші. За словами звільненого з російської в'язниці журналіста «Укрінформу» Романа Сушенка, цензура вирізала слова українською, навіть надруковані на листівці типографським способом, а в паперових листах замальовувала кожну літеру українських віршів.

На конверті треба вказати рік народження, повне ім'я, прізвище та по батькові ув'язненого. А також вкласти у конверт чисті аркуші паперу, російську марку (за наявності) та порожній конверт. Навіть якщо ви не очікуєте відповіді — папір та конверти стануть в'язню в нагоді.

Надіслані листи ув'язненим можна трьома способами:

1. Звичайним паперовим листом.
2. Через «ФСИН-письмо», сервіс доставки електронних листів у колонії. Але до цієї системи підключені не всі в'язниці. Перевірте, чи колонія

вашого адресата є у списку: <https://fsin-pismo.ru/client/app/letter/create>. Якщо немає, потрібно скористатися іншим методом.

3. Через «РосУзник». Вони перешлють звичайною поштою ваш лист адресату. Перевірте, чи є політв'язень на сайті rosuznik.org. Якщо немає — надішліть ваш лист на електронну пошту post.rosuznik@gmail.com.

Повні інструкції для написання листів та адреси в'язниць можна знайти на сайті: letmypeoplego.org.ua.

Для більшої популяризації акції активісти закликають писати листи та поштівки, фотографувати їх та публікувати в соцмережах із хештегами: #ЗимовийМарафон#WinterMarathon#LetMyPeopleGo#PrisonersVoice.

Щоби про бранців не забували, «Радіо Свобода» та «Центр Громадянських свобод» запустили спільний інформаційний проект #Незабуті, в якому розповідали історії заручників, яких утримують на території окупованого Донбасу. За кілька місяців 2019 року вийшло 15 таких історій. Це підлітки, старі люди, жінки, чоловіки, яких вдома чекають діти. Ось лише кілька з них:

«Ясинуватські підрильники». Так називають підлітків, яких схопили і посадили на 10-15 років «за підлив машин підприємців і ополченців за гроші», так написали російські медіа. Це Владислав Пазушко, Максим Солодовников, Богдан Ковальчук, Денис Хмеленко, Ярослав Миронов, Арсеній Белавин та Денис Коваль.

Кім Дуванов. Він військовий, помилково потрапив на окуповану територію в автомобілі з бійцями, збившись з дороги. Дружина, яка бореться за звільнення Кіма, розповіла: «Кожен день син чекає тата. Він йому й листи пише, й записки пише. Вже й завдання йому на холодильник написав — скільки разів йому треба з ним погуляти, скільки разів треба сходити в магазин, що купити».

Олена Сорокіна. Власниця зоомагазину у Первомайську Луганської області. «Вона мене багато разів рятувала, коли були обстріли», — каже подруга. Олена, каже вона, не боялася своєї проукраїнської позиції, за що і була «арештована».

Віталій Атаманчук. За пенсіонером прийшли вночі і забрали, в чому був одягнений. Разом з ним і дружину та сина, яких згодом, після побиття, відпустили. Невдовзі, вже на волі, його син помер. Віталія чекає з полону дочка.

Якщо ви хочете написати листа людині, яка перебуває в окупованому Донбасі, прохання ставити адресу Центру громадянських свобод: 01024 Київ, Басейна 9-Г, оф.25. Якщо можливості передати листи адресатам не буде, щонайменше їх отримають рідні полонених. ■

Підготувала
Тетяна ДАНЮЧЕНКО

ПУЛЬС
УКРАЇНИ

У черговому ефірі інтерактивної програми «Відкрита Церква» на «Живому ТБ» блаженніший Святослав, глава УГКЦ, висловив думки з приводу ухваленого ВРУ законопроект про внесення змін до Кодексу законів про працю України щодо святкових і неробочих днів. За ним, 25 грудня, день святкування Різдва за григоріанським календарем, у державі тепер буде вихідним днем. «Моє бажання — святкувати разом і Різдво, і Пасху, і, можливо, жити одним духовним ритмом літургійного року, незалежно від того, до якої обрядової традиції ми належимо. Непросто встановити одну дату святкування Різдва, бо це дуже делікатна справа, пов'язана із зміною календаря. Змінюючи дату святкування Різдва, ми повинні змінювати весь календар, а з ним — інші нерухомі свята. У зв'язку з новою можливістю, наданою нам ВРУ (25 грудня — вихідний день), ми поки не бачимо можливості зміни календаря. Ми святкуватимемо Різдво 7 січня разом із нашими православними братами, яке є 25 грудня за юліанським календарем. Ми вітали це рішення ВРУ, бо воно надало можливість святкувати Різдво багатьом християнам України, які дотримуються григоріанського календаря. Є багато протестантських спільнот, які святкують Різдво 25 грудня і, звичайно, наші брати із РКЦ. Вони повинні почуватися належно шанованими в Українській Державі», — наголосив блаженніший Святослав.

Пентагон розмірковує над скороченням військового контингенту США у Західній Африці — це має стати першим кроком глобальної передислокації військ у протистоянні Вашингтона Росії та Китаю. Про це йдеться у публікації газети «The New York Times», яка посилається на ознайомлені з процесами джерела. Американці думають залишити свою велику базу в Нігері, а також відкликати підтримку французьких військ, які борються з ісламістами в Нігері, Малі та Буркіна-Фасо. Попереднє рішення про виведення військ з Африки очікується в січні. Міністр оборони США також розглядає значне скорочення присутності на Близькому Сході. Міністр хоче вивести половину з 5-тисячного контингенту в Іраці і третину з 13-тисячного контингенту в Афганістані. США почали брати участь у численних антитерористичних операціях по всьому світу після терактів 11 вересня 2001 року. Близько 200 тисяч американських військовослужбовців в цей час розміщені за кордоном. Одним із важливих моментів передвиборчої кампанії Дональда Трампа 2016 року було «закінчення безкінечних воєн США». Однак виглядає, що Пентагон не розглядає можливість зменшення кількості, а розмірковує над їх передислокацією, пише газета.

Президент Володимир Зеленський призначив Бориса Тарасюка постійним представником України при Раді Європи. Відповідний указ розміщено на сайті президента. Б. Тарасюк був депутатом Верховної Ради п'ятьох скликань. Під час VIII скликання обіймав посаду голови комітету у закордонних справах, голови підкомітету з питань законодавчого забезпечення і контролю за діяльністю дипломатичної служби. Тарасюк двічі був міністром закордонних справ України (1998-2000, 2005-2006) та недовго — виконуючим обов'язки міністра (5 грудня 2005 — 30 січня 2007). Б. Тарасюк очолював депутатську групу з міжпарламентських зв'язків із Польщею, подав у відставку в липні 2016 року через незгоду з польським законом «Про Інститут національної пам'яті». В 2017 році увійшов до складу групи міжпарламентських зв'язків з Угорщиною. Тарасюк став наступником Дмитра Кулеба, якого було відкликано для консультацій 25 червня після повернення російської делегації до ПАРЕ. Зараз Кулеба працює віце-прем'єром з питань європейської і євроатлантичної інтеграції України.

Майже половина українців вважають президента Володимира Зеленського політиком року. Згідно опитування проведеного Фондом Демократичні ініціативи ім. Ілька Кучеріва спільно з соціологічною службою Центру Разумкова у грудні В. Зеленського визнали політиком року 46% населення. Далі йдуть: п'ятий президент Петро Порошенко (7,5%, минулого року — 16%), лідерка «Батьківщини» Юлія Тимошенко (3%, торік — 12%), спікер Верховної Ради Дмитро Разумков (3%), спіголова фракції «Опозиційної платформи — За життя» Юрій Бойко (3%, торік — 4%) та лідер «ОПЗЖ» Віктор Медведчук (2%). Головною політичною подією року 58% українців визнали вибори — парламентські та президентські, причому подія визнана позитивною. Також серед головних подій року — звільнення полонених (8%), нормандська зустріч (5%), отримання Томосу (2%), розведення військ на Донбасі (2%), впровадження ринку землі (2%). Головною політичною подією у світі назвали нормандську зустріч (23%), імпічмент Трампа (6%), війна в Сирії (2%), Брекзит (2%), протести «жовтих жилетів» у Франції (2%).

За pravda.com.ua підготувала **AB**

ГРОМАДА

Вітаємо наймолодших членів української спільноти!

Ось світлини українців та українок, які народилися у 2019 році (а також наприкінці грудня 2018 року). Разом з усіма сім'ями розділяємо велику радість. Скільки в цих очах доброти та відкритості до світу, скільки в цих посмішках тепла! Бажаємо, щоб малюки росли здоровими, щасливими. Нехай вони і ви з ними зі захопленням і вдячністю відкриваєте кожен день свого життя.

▲ Ніколь Рогун, народилася 7 листопада 2019, вага – 3500 г, ріст – 58 см, Бартошиці.

▲ Михайло Патуляк. Народився 27 грудня 2018. Вага – 3310 г, ріст – 51, Мокре.

▲ Борис Жолондек. Народився 6 січня 2019 року. Син Олександри та Павла Жолондеків з Ельблонга.

▲ Ніна-Марія Цокан. Народжена 11 жовтня 2019. Ріст – 54 см, вага – 3940 г. Батьки – Пауліна та Ігор Цокани з Лігниць.

▲ Матей Підлипчак. Народився 12 квітня 2019, вага – 3090 г, ріст – 53 см, батьки – Галина і Каміль Підлипчаки, Зелена Гора.

▲ Орест Добрянський. Народжений 6 червня 2019. Вага – 3500 г, ріст – 56 см, син Евеліни та Андрія. М'єндзибуж.

▲ Олександр Петро Осціславський. Народився 9 вересня 2019, вага – 3430 г, ріст – 53 см, батьки – Іванка та Мірко Осціславські з Кошаліна.

▲ Марія Ріта Василюшин. Народилася 7 вересня 2019. Батьки – Катерина і Михайло, Слупськ.

▲ Роман Максимів. Народився 28 жовтня 2019. Вага – 3360 г, ріст – 57 см. Батьки – Ольга Ткаченко та Роман Максимів.

▲ Віктор Кушак. Народився 25 травня 2019. Вага – 3080 г, ріст – 53 см. Гданськ.

▲ Софія Джуган. Народилася 31 липня 2019, вага – 3390 г, ріст – 54 см. Батьки – Анета і Павло. Кошалін.

▲ Павло Тимець. Народився 19 березня 2019.

▲ Василько Гнатюк, народився 21 березня 2019. Вага – 2700 г, ріст – 53 см, Битів.

ГРОМАДА

▲ Олівія Домініка Грод. Народжена 28 червня 2019 у Мілтон, біля Торонто, Канада. Вага – 2900 г, ріст – 49 см. Батьки – Домініка і Маркіян Гроди.

▲ Софія Кушак. Народилася 23 липня 2019. Вага – 3410 г, ріст – 55 см. Гданськ.

▲ Яків Пікус, народився 16 вересня 2019. Вага – 2700 г, ріст – 51 см. Батьки – Анна та Пшемислав. Гдиня.

▲ Олександр Штибор. Народжений 20 вересня 2019. Вага – 3590 г, ріст – 55 см, Ельблонг.

▲ Юлія Возняк, народжена 19 квітня 2019.

▲ Леон Гера. Народився 11 листопада 2019. Вага – 3500 г, ріст – 58 см. Батьки – Наталія Грицай, Василь Гера. Прушків.

▲ Володимир Стефан Мельник. Народжений 28 серпня 2019, вага – 3170 г, ріст – 54 см, Мокре.

▲ Шимон Кокітко. Народжений 11 грудня 2019. Батьки – Катерина і Рафал Кокітки.

▲ Олександр Більо. Народився 4 квітня 2019. Батьки – Наталія та Петро, Кошалін.

▲ Олександр Декалюк. Народився 18 листопада 2019 в Сяноці. Батьки – Сергій та Данута.

▲ Станіслав Джуган. Народився 24 жовтня 2019, вага – 2900 г, ріст – 54 см, батьки – Магдалена і Петро Джугани. Кошалін.

▲ Станіслав Калашніков. Народився 29 грудня 2018 в Кошаліні. Батьки – Людмила і Анатолій.

18 Велія Народів

Людина, коли кінчит 18 років, стає ся повнолітня та од того часу так на правду починат жити з повними правами держави. Так што тот вік є барз важний та часто довго на нього ждеме. І такий власне 18-літній вік має юж лігницка Велія Народів, котра прошла 15 грудня в Академії рицерской.

Як што року в грудни на тим святі засіли до спільного стола меншини, котрих житя привело до Лігниці. Можна сьміло повісти, што кожна меншина має свою історію, як виглядав тот приїзд до Лігниці. В тих історіях є сизи, страх, коли посмотриме на нашу долю, але і радист, шастя, любов, коли посмотриме хоц на французку чи гамериканьску меншину. Але гнеска вшитких нас єднає Лігниця. І то є, думам, краса, што історія не ділит лігницки меншини, а єднає. Свідочством того є шторічна Велія Народів — Вігілія Народув.

В тим році до спільного стола засіли представники меншин таки, як жиди, німці, французи, гамериканьці, іспане, турки, греки, влохи-італьянці, поляки та ми, лемки, разом з українцями як єдно історичні і культурово. При столі тим сідила молодіж з нашої школи з хору «Полонина», котра на сцені чудово колядувала. Того року головном ведучом меншином билі німці. Тоти вшитки меншини єднає велія та різдвяний час, хоц не до кінця, коли посмотриме на жидів чи турків. Але думам ціж, што Різдво єднає вшитки народи світа, бо то

є час, коли мир і згода є в кожном людским серці на землі.

В чим є краса лігницкого свята? По-перше, в відвазі вказаня публічно себе та будові спільноти межде лігницкими меншинами. По-друге, в вказаню різдвяного багатства в колядах, стравах та обрядах. По-третє, в будові толеранції в житті Лігниці. А гнеска то нам барз потрібне, коли вказує ся часто люди інших наційом, релігійом, а найбарже інших кольором шкіри як люди поганих-злих.

Вертаємо до Велії Народів під нашим кутом. Наш лемківскій стів творили дві організації — Обеднання лемків і Товаришіня лемків. То барз тішит, што разом можеме вказати різдвяне багатство регіону Лемковини. По лівій страні бив ціж наш велійний стів, бо українскій, де ціж вказане било лемківство, бо люде за столом маюť корені з Лемковини. Так што межде тима столами нияк границі не видно. А коли іщи почнемо колядувати — то нич нас не ділит. Бо чи маме сварити ся, котра коляда є лемківска, а котра українска? В різдвяний час бив би то велький гріх — особисто думам.

▲ Вадим Гришук, Богдан Пецушок, Адам Вевюрка і Юрій Павлице. Фото Світлани Пецушок

Вшитки меншини частувалі інших стравами, повідали о своїм Різдві та передавали різдвяні побажання. Не могло бракнути ціж оплатка, просфори чи навіть галки, а ми зо своїм страни долучили чеснок, котрий як все будит в публіці усміх і емоції.

18 Вігілія Народув перешла до історії. Але треба нам віддати чест Вілійом Народів од років, бо свято те будує добро, толеранцію та вказує, што можна, што треба будувати межде народами згоду. Веселих свят! ■

Адам ВЕВЮРКА

Колектив «Кичера» презентує нове лемківське вбрання

Лемківський ансамбль пісні і танцю «Кичера» має нові костюми. Це — одяг, який носили у Боднарці, Злоцьких, Команчі та Завадці-Риманівській.

Костюми виготовили на основі оригінального лемківського вбрання та унікальних архівних фотографій, які засновник та керівник ансамблю Юрій Старинський знайшов у музеях та архівах Польщі, України і Росії.

Нові костюми з села Боднарка ансамбль вперше показав під час 51-го Міжнародного фестивалю гірського фольклору в Закопаному, де «Кичера» отримала кілька нагород.

Наступні елементи костюмів «Кичера» презентувала під час жовтневих концертів для учасників та гостей зустрічі «Об'єднання фольклорних фестивалів Західної Польщі» («Porozumienie Festiwalu Folklorystycznych Polski Zachodniej») в Лігниці та «Зустрічі трьох поколінь з культурою лемків» у Пшемкові.

Костюми, виготовлені на основі оригінального одягу, руйнують колишнє уявлення про вбрання лемків. Серед них є елементи, які потрапили у лемківські села з міщанської та навіть шляхетської моди, наприклад — жіноча шуба. Лемкині називали її ментою та одягали на спеціальні урочистості, зокрема на

весілля. Зазвичай такі шуби підшивали лисячим хутром. Ще один оригінальний елемент одягу — чоловічі довгі «гуні» (кожух) з довгими рукавами-накидками. Виготовлення нового одягу профінансував Національний центр культури у Варшаві в рамках проекту «EthnoPoland 2019».

Усі вбрання публіці покажуть під час цьогорічного міжнародного фестивалю «Світ під кичерою».

Слід згадати, що ансамбль «Кичера» від початку свого існування виступає у народному одязі, пошитому на основі оригінальних елементів традиційного лемківського вбрання. Танцівників ан-

самблю можна побачити на сцені у костюмах із сіл Поляни, Команча, Лелюхи.

Восени 2017 року ансамбль відзначив своє 25-ліття. За цей час у його складі виступили понад півтисячі людей, зараз «Кичера» нараховує близько 90 учасників. При ньому діє також дитячий колектив «Кичерка». Один із успішних проектів колективу — 20-річний міжнародний фестиваль «Світ під кичерою». У травні 2019 року лемківський ансамбль з Лігниці став одним із лауреатів нагороди ім. Оскара Кольберга «За заслуги перед народною культурою», яку раз на рік присуджує міністр культури і національної спадщини.

Павло ЛОЗА

Фото з архіву ансамблю «Кичера»

Історія

Польсько-українська історія: час для перезавантаження

Практично всі журналісти й дослідники, що пишуть про Волинську трагедію 1943 року, займають односторонню позицію.

Ці упередження проявляються чотирма способами: 1) зосередження лише на одному році (1943) й ігнорування всього, що відбулося до й після того; 2) критика лише українських націоналістів; 3) звинувачення в поганому стані нинішніх польсько-українських відносин тільки українську сторону; 4) використання переважно польських джерел щодо чисельності загиблих і протиставлення нібито більш академічного польського Інституту національної пам'яті його «націоналістичному» українському еквіваленту, який очолював Володимир В'ятрович, котрого називають «апологетом» українського радикального націоналізму.

Немає сумніву, що протягом періоду польсько-українських конфліктів, які тривали з 1930-х років до 1947 року, загинуло більше польських, ніж українських мирних жителів. Однак у цей період поляки й українці однаково підтримували радикальних націоналістів, й обидві сторони знищували мирних мешканців. Тоді як українські націоналістичні групи регулярно звинувачують у підтримці радикальних заходів, про схожі характеристики серед польських сил зовсім не йдеться. Практично не звертають уваги й на те, що помірковані й радикальні польські націоналісти не визнавали українців окремим народом і відмовлялися йти на компроміси щодо майбутнього східного кордону Польщі.

По-перше, дослідники зосереджують увагу виключно на 1943 році, що дає перевагу польській інтерпретації подій. Однак вбивства польських і українських мирних жителів найкраще досліджувати завдяки поділу на три регіони. На Волині поляків було значно менше, ніж українців, тому українські партизанські загони мали беззаперечну перевагу, що і призвело до більших втрат із боку поляків. На території Галичини польські й українські партизанські підрозділи мали приблизно однакову чисельність, унаслідок чого кількість загиблих мирних жителів була меншою, а її розподіл між українцями й поляками — приблизно однаковий. На Закерзонні (за лінією Керзона, що тягнулася від сучасної південно-східної Польщі вздовж польсько-українського кордону до сходу від Любліна) перевагу мали польські сили, і жертв серед українського мирного населення було значно більше. Якщо на Волині саме українці здійснили перші вбивства, то, як пише Тімоті Снайдер, на Закерзонні перші напади на мирних жителів вчинили поляки.

Вбивства мирних жителів відбувалися не лише в 1943 році, а протягом майже десятиліття з кінця 1930-х років до акції «Вісла» — етнічної чистки українців навесні 1947 року. Зосередження виключно на 1943 році ігнорує контекст, який призвів до подій того року, та продовження розправ над мирним населенням протягом 1944–1947 років.

Убивства мирних польських жителів у 1943 році на Волині стали кульмінацією багатьох чинників, зокрема

Тарас Кузьо

стрімкого погіршення ситуації з правами людини та поширення військових злочинів під час змагання між нацистською Німеччиною й Радянським Союзом за «криваві землі» (Bloodlands) Європи. Мирослав Шкандрій пише, що вбивства українського й польського мирного населення в атмосфері нацистських і радянських етнічних чисток та масових погромів «спричинили brutalізацію населення». Крім того, в той час серед польських, українських та інших європейських партизанських рухів були вельми популярні націоналістичні ідеології.

Закриваючи очі на польський націоналізм, журналісти й науковці зображають односторонню картину, в якій лише українці були радикальними націоналістами й колаборантами нацистів. Насправді й ОУН (Організація українських націоналістів), і АК (Армія крайова) почали боротися проти нацистів одночасно на початку 1942 року. Українці вийшли зі складу німецької поліції в березні 1943 року — за 10 місяців до того, як так само вчинили поляки. В обох випадках колишні нацистські поліцейські приєдналися до партизанських загонів: українці вступили до лав УПА (Українська повстанська армія), а поляки створили новий підрозділ АК — 27-му Волинську дивізію.

В обговоренні Волині-1943 не звертають уваги на домінування радикального націоналізму в Польщі протягом 1930-х і на початку 1940-х років. Зрозуміло, що це не виправдовує розправ, учинених у 1943 році, проте без урахування їхнього контексту неможливо написати об'єктивну історію. Представники польської Національно-демократичної партії (endecja) планували депортувати євреїв і асимілювати українські «племена», яких вони не вважали окремим народом. Протягом 1938–1939 років було спалено понад сто православних церков, були і жертви серед православних українців. Навіть Гжегож Мотика визнає, що мета польських партизанів-націоналістів і комуністів полягала у втіленні програми «endecja» щодо створення гомогенної «національної держави» завдяки депортації національних меншин. Двома найчисельнішими меншинами були німці на заході й українці на сході. Останнім етапом цієї стратегії стала акція «Вісла», що повинна була асимілювати майже 150 тис. депортованих українців, не дозволяючи, щоби в одному селі мешкало більше, ніж 10% українців. Польському комуністичному генералу Стефанові Моссору при-

писують твердження про те, що акція «Вісла» «вирішила українську проблему в Польщі раз і назавжди».

Обидві сторони будували майбутні плани щодо депортації представників іншої нації, змагаючись, кому вдасться реалізувати їх першому. Польські й українські лідери однаково намагалися представити це як доконаний факт до прибуття радянських сил. Українську політику пам'яті підживлювало бажання не допустити другої поразки від поляків, як у 1918 році, коли українці змагалися, але програли бій за Львів.

Показово, що практично ніхто з журналістів чи науковців, які пишуть про Волинь-1943, не пояснює, як територія, яка до 1917 року була частиною Російської імперії й не була такою національно свідомою, як сусідня Галичина, могла стати ареною брутальних злочинів. Як два десятиліття польського правління на східному прикордонні перетворили регіон, де спочатку домінувала Комуністична партія Західної України, на bastion українського націоналізму? Волинь стала поживним ґрунтом для жорстоких розправ над мирним населенням унаслідок занедбаного соціально-економічного становища й повсюдної бідності, класового конфлікту між українськими селянами та польськими землевласниками й колоністами (офіційний термін, яким називали польських ветеранів, яким уряд дарував землю), протистояння православних українців та поляків-католиків і загалом жадливіх міжетнічних відносин.

По-друге, дослідники й журналісти зважають лише на злочини, вчинені українськими націоналістичними організаціями ОУН і УПА, нехтуючи аналогічними діями з боку поляків.

Девід Марплз у своїй статті для останнього номеру академічного журналу «Acta Slavica Iaponica» покладає на УПА відповідальність за масові вбивства мирних поляків на Волині. Згідно з усталеною традицією, у своєму аналізі він не бере до уваги розправи над українськими селянами з боку польських партизанських груп — АК, Селянських батальйонів, Національних збройних сил (НЗС, lojalnych до endecji) — і польських комуністичних сил. Мотика звинувачує в злочинах польських партизанів-націоналістів і комуністів, знімаючи всю відповідальність з АК — що також не відповідає дійсності.

У статті для «Acta Slavica Iaponica» Марплз критично оцінює надання ОУН і УПА статусу борців за незалежність України в одному з чотирьох прийнятих українським парламентом декомунізаційних законів, звертаючи увагу на їхню неоднозначну історію. Насправді серед усіх організацій, яких визнали «борцями за незалежність України у XX столітті», ОУН і УПА єдині, які охоплюють увесь політичний спектр від соціалізму до лібералізму та націоналізму.

Можна запитати, чому в Польщі ніхто не написав відкритого листа з вимогою більше не вшановувати польські партизанські групи, адже вони також — різною мірою — вчинили злочини проти українського мирного населення. Я дуже сумніваюся, що більшість поляків коли-небудь визнають, що АК (а не

лише НЗС і комуністи) убивали мирних жителів. Схоже, що ніхто із західних академіків і журналістів також не готовий до цього.

Злочини, вчинені польськими партизанами, набули більших масштабів унаслідок їхньої співпраці з радянськими силами. З 1944 року, після примусового розпуску АК, багато польських партизанів приєдналися до радянських винищувальних батальйонів, організованих Народним комісаріатом внутрішніх справ (НКВС) для боротьби з українськими націоналістами й антирадянськими групами. Так, у 1945 році НКВС розпустив 27-му Волинську дивізію АК, багато колишніх членів якої згодом увійшли до лав винищувальних батальйонів.

По-третє — як логічно витікає з наведених вище тез — винною в погіршенні сучасних міждержавних відносин вважають лише Україну.

Марплз слідом за Андреасом Умландом звинувачує тільки Україну в псуванні відносин із Польщею. Хоча Євросоюз, західні держави і медіа регулярно критикують націоналістичних лідерів Польщі, їх чомусь майже ніколи не звинувачують у дестабілізації відносин з Україною. Польське керівництво засудило героїзацію українських націоналістичних сил як таку, що шкодить відносинам між країнами. Однак у Польщі так само героїзують польські партизанські групи, які в очах українців є такими ж націоналістами.

По-четверте, автори публікацій про Волинь-1943 у своїх підрахунках кількості жертв переважно посилаються лише на польських дослідників, ігноруючи українських і західних істориків.

Марплз, наприклад, не використовує даних із праць північноамериканських дослідників української історії. У статті в «Kyiv Post» наведено дані польського історика Інституту національної пам'яті Мотики, який перебільшує кількість загиблих поляків (40–60 тис.) і надзвичайно применшує втрати серед українців (2–3 тис.). Автор статті для «Open Democracy» використовує завищені підрахунки Мотики щодо 100 тис. убитих поляків і взагалі не згадує про загиблих українців.

Орест Субтельний використовує єдине джерело з комуністичної Польщі для підтвердження своїх підрахунків — 60–80 тис. убитих поляків — і хоча й згадує про втрати серед українців, однак не наводить жодних цифр.

Польські історики, такі як Мотика, наводять завищені цифри від 74 до 104 тис. поляків, убитих українськими націоналістами, з яких 40–60 тис. загинули на Волині, 30–40 тис. на Східній Галичині та 4 тис. в інших частинах тодішньої Польщі (зокрема до 2 тис. у регіоні Холмщини й Підляшшя). Ці завищені показники створили поживний ґрунт для польського нарративу про спланований «геноцид» польської меншини українськими націоналістами. Президент Польщі Анджей Дуда також використовує ці перебільшені цифри постраждалих — 100 тисяч поляків та 5 тисяч українців, загиблих на Волині.

КУЛЬТУРА

Центр світів є тут!

Після низки не надто позитивних новин із Перемишля, які останнім часом потрапляли в медіапростір (наприклад, найсвіжіша – про скасування вул. Бл. Єпископа Й. Коциловського), можливість написати про гарну і творчу подію, яка є щирим і невимушеним мистецьким жестом солідарності для української меншини, сприймається як подих свіжого повітря. Якщо додати, що ця подія стосується глибини, суті багатокультурної традиції цього міста, відкрито говорить про природну українську присутність над Сяном і була організована двома сучасними перемиськими художницями, за походженням – польками, то з'являється наступний аргумент, який доводить, що в Перемишлі не все так однозначно, як могло б здаватися.

В міській кав'ярні «Лібера», що знаходиться напроти будинку українського Народного дому, 13 грудня відбулося відкриття виставки «Центр світів є тут» (пол. – «Centrum Światów Jest Tutaj»), інспірацією до якої стали біографії двох визначних перемисьлянок – українки, художниці Олени Кульчицької та єврейки, психоаналітика Гелени Дойч. Її кураторками є Ліля Каліновська і Ядвіга Савицька – дві мисткині, мешканки Перемишля. Їхня виставка присвячує багато уваги мові емансипації жінки, її бажанню незалежності та дорозі до успіху у своїй професії. Це спільний чинник біографій Гелени Дойч і Олени Кульчицької, важливий у контексті епохи – як першої половини ХХ століття, так і сучасності.

Специфікою виставки було розміщення її елементів у міському просторі, а саме у вікнах декількох будинків, розташованих неподалік кам'яниці за адресою Ринок 26, у якій у різні періоди свого життя мешкали Олена Кульчицька і Гелен Дойч. До списку експозиційних місць потрапили, між іншими, вітрини українського Народного дому, у яких аж п'ятеро художників реалізували свої художні інсталяції. Кожна з робіт, які об'єднує приналежність до сучасного мистецтва, у свій оригінальний спосіб торкається проблем культурної спадщини цього міста та регіону.

Мотиви, що з'являлися в презентованих працях, – це виїзди й повернення, невід'ємні частини життя цього міста, ностальгія за минулим та доповнення історії новими елементами. Оскільки вернісаж виставки відбувся в грудні, у якості експозиційного елемента та художнього матеріалу авторки вирішили використати також ялинки. Артиссти та студенти художніх напрямів вишів із Перемишля і Ряшева прикрасили їх власноручно виготовленими прикрасами. Усі ці дії у свій спосіб пов'язані з супровідною темою виставки – динамічним співіснуванням різних культур, релігій і націй, що в історії Перемишля уособлюють постаті Кульчицької та Дойч.

Як пояснюють кураторки, назва «Центр світів є тут» – це, з одного боку, перефразування слів Гелени Дойч, яка в одній зі своїх книжок писала, що для неї центр світів є саме в Перемишлі, а з другого – своєрідний діагноз життя тутешнього суспільства. Тут, у місті, протягом століть переплітаються між собою різні світи, проте, на жаль, спільні пункти між ними були і є певною мірою обмежені. Тому говоримо про багато світів, а не один об'єднаний.

Як це часто буває в сучасному мистецтві – роботи, презентовані на виставці, контекстуальні, інтердисциплінарні (створені в різних жанрах, за допомогою різних матеріалів і технік), а їхня інтерпретація вимагає глибшого

го аналізу. Проте ця недовомовленість також вписана в концепцію виставки. Своєрідним доповненням мали стати лекції науковців – істориків та літературознавців, які відбулися 14 грудня в приміщеннях Товариства приятелів наук (TPN – Towarzystwo Przyjaciół Nauk) і згаданий раніше кав'ярні «Лібера». Вони стосувались історії Перемишля початку ХХ ст., коли місто переживало свій найдинамічніший розвиток, а різні артистичні та гуманістичні середовища (і українське також) були переповнені амбіціями зростання та ривалізації, щоб дорівнятися до найбільших метрополій Австро-Угорської імперії.

Саме про ностальгію за часами давньої імперії, за чимось, що безповоротно минуло, розповідає інсталяція Людомира Франчака «Діорама», яка знаходиться у вікнах Народного дому з боку провулка Бравого вояка Швейка. Це дуже ніжна, ледве помітна «художня інтервенція» в структуру, яка на перший погляд здається покинутою. Запилені вікна приміщень будинку, котрі зараз не використовуються, бо він знаходиться в процесі ремонту, навівають меланхолію, яка, здається, притаманна жителям Галичини.

Кураторка
Ліля Каліновська

Останнє вікно з боку провулка Швейка використала Едита Шульц для текстової інсталяції «Для людей», виконаної у стилістиці «типо-польо», яка відноситься до аматорської типографії, масово створюваної на початку 90-х

ки, а також як постійно живуть спогади – про місця, які існують і досі, і про час, який уже не повернеться. ■

Кася КОМАР-МАЦИНСЬКА
Фото авторки статті

Вертеп у Білому Борі

Близько двісті осіб зібралося за святковим столом на спільному колядуванні у гуртожитку ліцею ім. Т. Шевченка у Білому Борі. На Святвечір прибули учні початкової школи, ліцею, їхні батьки та родичі, а також запрошені гості, серед яких були священники, представники місцевої влади та друзі школи. Діти з цієї нагоди підготували вертепну виставу.

Фото авторки статті

– Довго очікував народ ізраїльський на час, коли народиться Божий син. І коли стала зірка над вертепом у Вифлеємі, то сповістила світові, що народився Божий син. Сьогодні немов над Білим Бором стала зірка, яка сповіщає, що тут народився Божий син, а ми всі – діти, молодь та запрошені гості – святкуємо час приходу Божого сина з надією, що Він народиться не тільки в історичному Вифлеємі, але також у наших серцях, і принесе нашим родинам мир, спокій та радість, – сказав парох греко-католицької парафії в Кошаліні отець митрат Богдан Галушка.

Отець попросив також молоді з України, яка навчається у білобірському ліцею, коли поїде додому, нехай принесе туди дух радості й миру, який так потрібний Україні.

– Своїм рідним передайте, що тут, у Білому Борі та околицях, є невелика громада людей, яка продовжує свої традиції як в церкві, так і в родині. Скажіть, що учні, котрі навчаються у білобірських школах, є прикладом того, як далеко на чужині лунає українська мова і б'ється серце українця. Тому будьте тими апостолами, маленькими ангелами, які несуть для всіх радість, – наголосив отець митрат. ■

Анна ВІННИЦЬКА

РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

Підляшшя колядує

Наприкінці 2019 року появився альбом з українськими різдвяними піснями з Підляшшя «Підляшшя колядує. Ukrainskie kolędy i szczerdriwki Podlasia». Це збірка 20-ти святкових пісень у записі п'ятьох фольклорних ансамблів українського підляського середовища: «Ранку» з Більська-Підляського, «Гілочки» з Черемхи, «Добрини» з Білостока, «Родини» з Дуб'яжина та жіночого фольклорного колективу з Черемхи-Села. Українські колядки і щедрівки звучать у виконанні дітей, молоді, дорослих — як жінок, так і чоловіків, а також найстарших підляських співаків, які ще пам'ятають давні різдвяні твори і традиційне підляське колядування.

Платівка це пропозиція для всіх, хто хоче послухати у святковому періоді як загальноукраїнських, так і місцевих різдвяних пісень. Ці твори звучать на Під-

ляшші під час Різдва Христового та після нього — наймолодші та старші колядують з ними по селах і містах, окрім того почуємо їх на численних колядних переглядах, які від половини грудня аж до початку лютого проходять у садочках, школах, сільських світлицях, осередках культури і церквах.

Платівка спрямована не так до фахівців-фольклористів, інтерес яких викликає старовинний пласт різдвяного репертуару, в основному архаїчні дохристиянські побажальні колядки. Це радше пропозиція до всіх, які хочуть почути магію Різдва Христового з його невід'ємною складовою — зворушливими піснями про народження Ісуса Христа.

На увагу заслуговують, зокрема, святкові твори у виконанні найстаріших співачок, згуртованих у фольклорному ансамблі з Черемхи-Села. У вибраних жінками колядках, окрім церковних мотивів, з'являються й суто народні. Для прикладу, в різдвяній пісні «Із востока дуже рано» відображені етапи сільських польових робіт: коли ідуть полями «Триє Царіє», які «несут три корони Цару», хлопець, якого зустріли, «пшаницю сів». Коли вже їде «Ірод проклятий», хлопець «пшаницю жне», осінню — «пшаницю визе». В іншій колядці з Черемхи-Села «В місті Вифліємі» також відображені реалії колишнього підляського села — Пречиста Діва приходить до села, де господар відмовляє їй у проханні переночувати, бо «хатинка мала, ще й диточок сила».

У виконанні «Родини», ансамблю, в якому співають представники всіх поколінь жителів села Дуб'яжина, почуємо на платівці три популярні на Підляшші та дуже мелодійні колядки «По всьому світу», «На Родження» та «В Вифлеємі новина». Зі свого боку, білостоцька «Добрини» запропонувала колядки і щедрівки з Підляшшя, Полісся та інших регіонів України.

Підляські колядні традиції продовжують наймолодші — діти і молодь, що вчаться української мови в школах Більська-Підляського і Черемхи. Вони згуртовані у двох дитячо-молодіжних фольклорних колективах «Ранок» і «Гілочка», які від років є візиткою підляського українського середовища. У їхньому виконанні почуємо відомі в регіоні різдвяні твори, як-

от «Вставайте, вставайте», «З Новим роком ідем» чи «Нова радість стала». Ці твори дуже часто виконують зараз колядні групи, що відвідують на свята підляські хати, а також всілякі ансамблі з Підляшшя, не лише українські — учасники різних колядних вечірків і конкурсів.

Українські колядки і щедрівки звучать на платівці як українською літературною мовою, так і місцевими підляськими говірками. Говіркові слова та суто підляські мовні конструкції переплітаються в цих творах з елементами церковнослов'янської мови. Слід підкреслити, що на Підляшші дуже популярними були, перш за все, колядки з виданого в Почаєві в 1790 році «Богосланика», які виконувалися церковнослов'янською мовою, нерідко з російською вимовою. Перевагою платівки «Підляшшя колядує...» є те, що відтворено на ній ті місцеві різдвяні твори, які виконуються українською мовою в її діалектному варіанті.

На обкладинці платівки побачимо зірку — традиційний атрибут різдвяного колядування, без якого підляшани не уявляють Різдва Христового. У деяких селах з зірками колядували лише групи хлопців, в інших — також дівчата. Зараз колядування з зіркою продовжують українські підляські колективи.

На платівці знайдемо коротку інформацію про всі ансамблі, що взяли участь у записах, разом з їхніми фотографіями з різних колядних заходів. Поміщено також коротенький текст про підляське колядування.

Диск «Підляшшя колядує...» без сумніву стане приємним подарунком на Різдво Христове для всіх, які у святковий час схочуть послухати як підляських варіантів загальновідомих українських пісень, так і менше популярних різдвяних творів, співаних в регіоні на північ від Бугу. Вийшов альбом в рамках проекту Союзу українців Підляшшя «Запис та видання платівки з українськими колядками і щедрівками Підляшшя» дякуючи дотації Міністра внутрішніх справ і адміністрації РП та при фінансовій підтримці Підляського воєводства. ■

Людмила ЛАБОВИЧ
Фото авторки

Продовження з 9 сторінки

Справжню чисельність польських і українських мирних жителів, убитих протягом 1940-х років, визначити практично неможливо. Стефан Рапавий зазначає, що в публікаціях на цю тему переважно не посилаються на джерела, які би підтверджували наведені цифри. «Вочевидь, їхні автори здебільшого послуговуються неперевіреними особистими спогадами», — додає він. Павло-Роберт Магочій стверджує: «Є кілька причин, чому оцінки так сильно відрізняються. По-перше, ми не знаємо напевне і, мабуть, не знатимемо ніколи точних цифр. По-друге, зі зрозумілих причин представники обох сторін, польської й української, прагнуть максимально роздути ці цифри, щоби задовольнити свої потреби у власній віктимізації».

Орест Субтельний, Роберт Магочій, Сергій Плохій, Мирослав Шкандрій і Джордж Лібер — відомі дослідники української історії з Північної Америки — надають вельми широкий спектр оцінок кількості загиблих на Волині мирних жителів. Шкандрій пише про консервативні підрахунки 40-70 тис. убитих поляків і 15-20 тис. убитих українців. Лібер наводить цифри 50-100 тис. жертв серед поляків і 8-20 тис. жертв серед українців.

У Снайдера можна відшукати три різні оцінки: 1) 50-100 тис. поляків і українців разом; 2) 70 тис. поляків і 20 тис. українців; 3) 50 тис. поляків і 10 тис. українців. Снайдер посилається на «надійні польські підрахунки 50 700 поляків і українців, убитих на Волині й Галичині, з яких задокументовано смерті 34 647 осіб». Плохій наголошує, що польське населення зазнало значно більших страждань, ніж українське: «Немає сумнівів, що жертвами етнічних чисток здебільшого були поляки». Згідно з підрахунками Плохія, було вбито 15-30 тис. українців і 60-90 тис. поляків.

Снайдер пише про «приблизно 10 тис. убитих українців», однак Магочій використовує цифру 20 тис., спираючись на різні українські джерела. Магочій зазначає, що 50 тис. поляків і 20 тис. українців є «доволі обґрунтованими оцінками». Рапавий також наводить цифру 20-25 тис. жертв серед українців.

Співвідношення загиблих поляків і українців 2 до 1, яке наводить Магочій, узгоджується з працями

Снайдера, В'ятровича й українського історика Івана Патриляка — один із найкращих українських дослідників українських націоналістичних груп — наводить такі підрахунки: 38-39 тис. поляків і 13-16 тис. українців, убитих з кінця 1942 року до кінця 1944 року в районі Холмщини й Підляшшя, Бресту та Грубешова, а також на Поліссі, Волині й Галичині. Його підрахунки не включають мирних українців, яких убили протягом 1944-47 років у регіоні Холмщини й Підляшшя та на Закерзонні.

Ці підрахунки переважно стосуються вбивств поляків і українців протягом Другої світової війни. Однак, якщо додати показники загиблих з інших регіонів, кількість убитих українців буде більшою. Згідно з оцінками Снайдера, на Закерзонні було вбито 6-7 тис. українців і 1 тис. поляків. Подібне співвідношення більшої кількості загиблих українців було й у люблінському регіоні Холмщини й Підляшшя. Якщо ми додамо українців, убитих у регіоні Холмщини й Підляшшя (4 тис.) та на Закерзонні (6-7 тис.), до тих, хто загинув на Волині, Галичині та в інших регіонах, співвідношення вбитих мирних поляків і українців становитиме 2 до 1.

Після акції «Вісла» 4 тис. українців ув'язнили в концентраційному таборі в Явожні, філіалі Аушвіцу, де багатьох піддали тортурам, а 547 осіб убили. У березні 1949 року звідти звільнили останніх 27 українських католицьких і православних священиків. Амністія 1947 року стосувалася лише польських антикомуністичних груп, тоді як представники УПА й ОУН продовжували отримувати смертельні вирoki.

Зрештою, ми ніколи не знатимемо точну кількість мирних поляків і українців, які загинули протягом цього періоду. Однак ми знаємо напевне, що поляків загинуло більше, ніж українців, і що обидві сторони здійснювали розправи над мирним населенням.

Чотири наведені вище упередження продовжують лишатися глибоко вкоріненими в академічних і журналістських працях, однак заради чесного обговорення й об'єктивного дослідження цього трагічного періоду польсько-українських відносин їх слід позбутися. Перегляд підходів до написання польсько-української історії вже давно назрів. ■

Тарас КУЗЬО

Вийшла нова книжка
«Українсько-польська
біблія для дітей».

Видавництво VOKATIO.

Ілюстрації: Барбара Літвінець,

текст: VOKATIO.

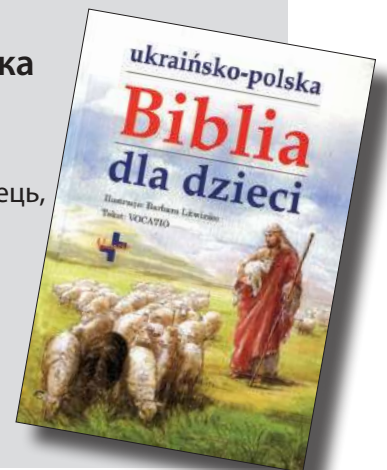
Формат: 165*245 мм,

обкладинка тверда,

лакована,

416 сторінок.

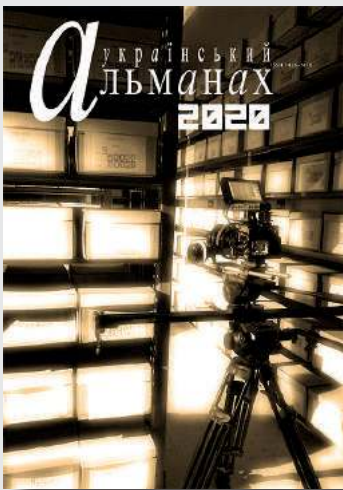
Ціна 59 злотих.

Малюнок Анастасії Шик, учениці перемиської «шашкевичівки»

В кінці грудня з'явився річник
Об'єднання українців у Польщі

«Український альманах»

Видання наповнене цікавими матеріалами про недалеке минуле, сучасність, а навіть представлене статтями, в яких можемо знайти короткотермінове прогнозування поточних процесів.

Статті на історичну тематику багаті на архівні матеріали з архіву совєцьких спецслужб. Читач матиме змогу побачити архівні матеріали, прочитати окремі документи совєцьких органів безпеки.

Про історію української громади на Підляшші у своїй статті пише білостоцький журналіст Славомир Савчук.

Тематика польсько-українських відносин представлена кількома статтями. Автори висвітлюють різні аспекти і бачення двосторонніх відносин.

Факт повернення в Україну 35-ти політичних в'язнів Кремля — одна з ключових подій у минаючому 2019 році. Журналіст Олександр Сушенко наголошує, що мали б робити громадські активісти для того, щоб допомогти себе захистити тим українцям, які і далі перебувають у російському полоні.

Оскільки в польських медіа про Україну говориться менше, то для читачів «Українського альманаху» буде цікаво прочитати про одну з технологій, яка супроводжувала передвиборчу кампанію. У статті професорки соціології Наталії Рябінської, на основі дослідження змісту популярного українського комедійного шоу «Вечірній квартал», ідеться про політичні жарти «Кварталу». Авторка пише про те, з чого і кого в українській політиці сміялись/висміювали кварталівці та чому політичний гумор у їхньому виконанні є важливим для розуміння «феномену Зеленського» на виборах навесні 2019 року.

В «Альманасі» представлено нові видання як в Україні, так і в Польщі, на тему історії Польщі, української меншини та минулим і сучасним у польсько-українських відносинах. Останнім матеріалом «Альманаху» є опис акцій допомоги української громади Україні. Війна Росії проти України триває, різні акції української громади з Польщі допомагають Україні відстоювати та боронити свою незалежність і це дуже важлива допомога для України.

Ціна 1 примірника **30,00 zł.** (висилка поштою — 8,00 злотих).

Замовлення просимо надсилати на адресу ТОВ «Тирса»:

TYRSA Sp. z o.o., ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa
email: **tyrsa@hot.pl**

тел. **+48 [22] 679 95 47**

або вплачуючи рівновартість кількості замовлених примірників на банківський рахунок:

TYRSA Sp. z o.o., Warszawa
Nr 95 1160 2202 0000 0000 3170 4029

чи поштовим переказом, з позначенням, скільки примірників замовляється.

Текля Горбачек

(діво́че прізви́ще — Стех),
народжена в селі Вербиця,
1 січня відзначає день народження — 90 років.
Вітаємо Тебе, дорога Мамо, Бабусю і Прабабусю
з 90-м ювілеєм!
Дякуємо Тобі за труд, який Ти вклала,
щоб наша сім'я могла жити на землі наших предків
і спілкуватись рідною мовою.
За любов, теплоту та пошану для Бога. Многая літа!
Дочки, онуки, правнуки

Карнавальний бал в Ельблонзі

Запрошуємо всіх бажаючих в суботу
8 лютого 2020 року
Зал при вул. Дембовій, початок о 20.
До танцю гратиме ансамбль «Гаразд».
Точніша інформація та резервація місць
під номером - 667 460 932 (пані Галина).

**Управа Кошалінського відділу
Об'єднання українців у Польщі
Дирекція Загальноосвітнього ліцею
з українською мовою навчання
у Білому Борі ім. Тараса Шевченка
Фонд ДЕКА, який керує Початковою школою
ім. Тараса Шевченка у Білому Борі
запрошують на
серію виступів колядників, вертепів.**

Діти з Початкової школи у Білому Борі виступлять:

- **Валч** — дата: 12 січня 2020 р. (неділя)
Служба Божа о 10¹⁵, вертеп близько 11³⁰ вранці.
- **Кошалін** — дата: 26 січня 2020 р. (неділя)
Служба Божа о 9³⁰, вертеп о 10⁴⁵
- **Колобжег** — дата: 2 лютого 2020 р. (неділя)
Служба Божа о 9³⁰, вертеп о 10⁴⁵
- **Тшеб'ятів** — дата: 9 лютого 2020 р. (неділя)
Служба Божа о 9³⁰, вертеп о 10⁴⁰, обід о 12⁰⁰

Молодь з Загальноосвітнього ліцею ім. Тараса Шевченка у Білому Борі виступатиме:

- **М'ястко** — дата: 12 січня 2020 року
Служба Божа о 8³⁰, вертеп о 9⁴⁵
- **Битів** — дата: 12 січня 2020 року
Служба Божа об 11⁰⁰, виступи колядників близько 12¹⁵
- **Гданськ** — дата: 26 січня 2020 року
Служба Божа о 10⁰⁰, вертеп близько 11¹⁵
- **Щецин** — дата: 2 лютого 2020 року
Служба Божа об 11⁰⁰, виступи о 12¹⁵
- **Старгард** — дата: 9 лютого 2020 року
Служба Божа о 10⁰⁰, вертеп близько 11¹⁵
- **Іньсько** — дата: 9 лютого 2020 року
Служба Божа о 13⁰⁰, виступи колядників близько 14¹⁵

Дорогим Ювілярам

Софії та Ярославові Холявкам
з нагоди 65-ліття подружнього життя
довгих років разом, міцного здоров'я,
багато радості і щастя, Божих ласк
на многії та благії літа бажають
діти Богдан з Уляною, Данута з Мирославом
внуки Данута з Сергієм, Михайлом, Даріуш,
Олександр і правнук Олександр.

Запрошуємо на МАЛАНКУ 2020 У КОШАЛІНІ

11 січня 2020 року (субота),
початок о 20⁰⁰.
KLUB PODCHORAŻEGO CSSP
(ul. Wojska Polskiego 66, Koszalin)

До танцю гратиме ансамбль
«Коханий Спів» з України
Детальніша інформація та резервація місць
за номерами телефонів: 94/ 342 64 70 (домівка)
тел. моб. 884 994 009, 609 856 353
КІЛЬКІСТЬ МІСЦЬ ОБМЕЖЕНА!

Щирі серцем запрошує
кошалінський гурток ОУП

Наше Слово

Adres: Redakcja „Nasze Slovo”, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa,
tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10,
redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46,
redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl
Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Khrystyna Zanyk, Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuchenko, Igor Szczepa, Anastazja Krawczuk.

Zespół redakcyjny: redaktor naczelny – Khrystyna Zanyk, zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuchenko, redaktorzy – Igor Szczepa (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyrska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Olga Rusina, Ludmyla Goncharuk, redaktor techniczny – Olga Michaluk, prenumerata, reklama – Lesia Korostawycz.

Współpracownicy: Stefan Migus (Olsztyn), Janusz Bakunowicz (Bielsk Podlaski), Anastazja Krawczuk (Warszawa), Anastasija Kanarska (Lwów), Piotr Andrusieczko (Poznań, Kijów), Olesia Gieral (Lublin), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewycz (Legnica), Igor Isajew (Warszawa), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Mikołaj Pipka (Przemyśl), Olena Humeniuk (Kijów), Kateryna Semchuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Oksandra Iwanuk (Warszawa).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7
03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77, 677-88-05 (sekretariat),
22 677-88-06 (sekretarz Zarządu Głównego), fax: 22 679-96-95,
E-mail: zuwp@post.pl, sekretariat@ukraina.com.pl,
Internet: http://www.oup.ukraina.com.pl

Fotoskład: Redakcja „Nasze Slovo”

Druk: Drukarnia „Efekt”. Nakład 2700 egz.

Pismo dofinansowane ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Związek Ukraińców w Polsce Z.G., ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w PLN, EURO, CAD:

47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:

IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.

Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.

Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika.

Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Slovo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:

Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

Шановні Друзі Українського народного дому в Перемишлі!

У рамках відрядування 1% податку у 2019 р. (за 2018 р.). **МИ разом** передали на потреби Народного дому в Перемишлі за посередництвом фонду Роса 26 664,00 zł. Це дуже гарний результат!

Велике спаси Боже за Вашу пам'ять і підтримку та за розповсюдження цієї ідеї. Просимо Вас, щоб у цьому році, заповнюючи PIT, Ви також пам'ятали про Народний дім.

Водночас повідомляємо, що у зв'язку з принципами про захист персональних даних, ми не маємо права отримати від товариств, які для нас збирають «1%» Ваших персональних даних (прізвище, ім'я і адреса), через що не маємо можливості надіслати Вам подяку. Тому зараз за посередництвом «Нашого слова» щиро Вам дякуємо за цей неймовірний результат.

Дуже просимо Вас передати нам також 1% податку у 2020 році через фонд Sensoria.

KRS 0000564708 і обов'язково вписати **cel szczegółowy: Narodny Dom**

*Фонд Український Народний Дім у Перемишлі
ОУП, Відділ у Перемишлі*